

דבר המערכת

י"ט אייר הילולת הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע

התקרבותו של רבינו ה"בני יששכר" רבו הרבי ר' מענדלי היה כשרבינו היה צעיר לימים, ונהיה לאחד מבחירי תלמידיו ורבינו היה מיחידי סגולה שידרו לסוף דעתו והבינו את צפונת הליכותיו ודרכי התנהגותו הפנימית והנסתרות, אשר רק אנשים בעלי דרגא נעלה ועילאית כדוגמתו, יכולים לתפשו ולהרגישו,

הרבי ר' מענדלי אמר על רבינו עם תחילת התקרבותו אליו "דער יונגער מאן האט יונגערע אויגן, הוא רואה טוב" ומעשה שהיה כך היה, רבינו לא רצה לאכול בשר משחיטת שוחט מסוים שהיה נראה לכל שהינו ירא שמים, ואברכים ברימנוב שהחזיקו ברבינו וראו עליו איש גדול וקדוש הפסיקו גם הם מלאכול מהבשר הזה, חותנו של רבינו ניסה להניעו מהחלטתו זו, ורבינו מאן להיענות להפצרותו, ולא רצה לומר לו את טעמו, ורבינו הסכים ללכת לדין תורה בנידון בפני הרבי ר' מענדלי, ושם יאמר את הטעם, השוחט, לא רצה להצטרף לד"ת באומרו עם ואטוט כזה אגש לד"ת? ורבינו הלך עם חותנו, ובבואם לרבי ר' מענדלי, התלונן בפניו על חתנו המחריים את שוחט עירתם, פנה הרבי ר' מענדלי לרבו ושאלו: אברך מדוע אתה עושה כן?

בהיותו בביתנו בעת ה"קידוש" רגל השבע ברכות ראיתי כי הוא לא ברך ברכה אחרונה, השיב רבינו, ואם יהודי שוכח פעם לומר ברכה אחרונה, כבר אסור לאכול משחיטתו? תמה ר' מענדלי, אז גחן רבינו לעבר הרבי ר' מענדלי ולחש לו משהו באזנו, לאחר מכן הגביה הרבי ר' מענדלי את עיניו ופנה לחותנו באמרו: **דער יונגראמן האט יונגערע אויגען, הוא רואה יותר טוב, הוא צודק.**

ולא ארכו הימים ואל השוחט הגיע מכתב מבית המשפט בו נאמר כי נכרית אחת תובעת עליו להכריז עליו כאביו של בנה אשר ילדה ממנו, לדבריה, ואז נודעה בעיר גדולתו וקדושתו של רבינו.

פעם בהיות רבינו ברימנוב לשבת לשהות בצל קורת רבו הרבי ר' מענדלי, לפני כניסת השבת בא מתנה נכרים על העיר דינוב, במטרה להזיק לבני העיר, הרבי ר' מענדלי הרגיש בזה ברוח קדשו, והתחיל לומר פרק קמד שבתהלים, וכשהגיע לפסוק: **פצני והצילנו מיד בני נכר, חיל ורעדה אחז את הנכרים בעיר דינוב, ועיבו כולם כאחד את העיר דינוב, ומני אז החל רבינו להתנהג לומר פרק זה בכל ערב שבת לפני תפילת מנחה ליזכרון אותו נס, וכן נהגו רבים מיוצאי חלציו אחריו,**

כאשר משמים קא זכינו להסתופף בצל צדיקים אלו אשר חיו כל ימיהם בקדושה וטהרה ואשר חיים הם על האדמה וצדיקים במיתתם קרויים חיים, ויהודים רבים נמצאים בשבת זו הסמוך להילולא גם ברימנוב וגם בדינוב, אחרי שנים רבות שלא יכלו יהודים לשהות בשבתות סמוך לצדיקים אלו, אשר החריבו כל בית וסממן יהודי, והיום שזכינו לכך, בוודאי נעשה נחת רוח גדול לצדיקים, וישפיעו שפע ברכה על כל העוסקים והמסייעים, להשפעות טובות לפרנסה טובה אשר השפיע בחייו הרבי רבי מענדלי ובוודאי גם היום לדבקים בתורתם וההולכים בדרכם הק', זכותם יגן עלינו.

בברכת לבתא לבא,

ידידכם פנחס בן יוחנן בן אנה לאה

אגרא דכלה

הקטעים [בסוגריים מרובעים] הינם הוספות וביאורים על דברי רבינו.

דבר וכו' כי תבאו וכו' ושבתה הארץ וכו' (ויקרא כה ב), שש שנים וכו' ושש שנים וכו' ואספת וכו' (ויקרא כה ג), ובשנה השביעית שנת שבתון יהיה לארץ שבת לי"י שדך לא תזרע וכו' (ויקרא כה ד) שנת שבתון יהיה לארץ, והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וכו' (ויקרא כה ה). והנה הדקדוקים הנופלים במקראי קודש הללו הם. א', התחיל ברבים כי תבאו וכו' נותן לכ"ם, וסיים ביחיד תזרע שד', תזמור כרמך ואספת וכו', לא תזרע לא תזמור לא תקצור לא תבצור, ואחר כך שוב אמר בלשון רבים והיתה שבת הארץ לכ"ם לאכלה, ושוב בלשון יחיד ל"ך ולעבדך וכו'. ב', ושבתה הארץ שבת לי"י הוא מיותר לגמרי, דעדיין אין אנו יודעין מה הוא השבייתה עד אמרו אחר כך פרטי המצוה. ג', למה לו להאריך בדבר הרשות, דהיינו שש שנים תזרע ותזמור שזה אינו מצוה, לא הוה ליה למימר רק מצות שנת השביעית לשבות מעבודת שדה וכרם. וביותר יקשה ואספת את תבואתה היא מיותר לגמרי, ד'. אמר ובשנה השביעית שנת שבתון יהיה לארץ, ושוב כפל בסוף הענין שנת שבתון יהיה לארץ. ה', אומרו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, והאריך יהיה השבת למאכל.

והנה לבאר כל זה נקדים לפרש הפסוקים בפרשת משפטים מענייני המצוה הזאת, אומרו (שמות כ י) ושש שנים תזרע שדך וכו' (שמות כג יא) והשביעית תשמטנה ונטשתה ויתרם וכו' כן תעשה לכרמך לזיתך (שמות כג יב), ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכו' למען ינוח שורך וכו', (שמות כג יג) ובכל אשר אמרת אליכם תשמרו וכו', הנה גם לשם יש לדקדק, א', למה ליה לאשמועינן מזריעת הרשות בששת השנים, לא הוה ליה למימר רק חיוב השבייתה בשביעית. ב', למה סיים כן תעשה לכרמך לזיתך, דהוא מיותר. ג', גם אחר כך במצות שבת בראשית למה משמיענו מלאכת הרשות בששת הימים, לא הוה ליה למימר רק חיוב השבייתה בשביעי. ד', אומרו למען ינוח שורך וכו', אין לו ביאור דמשמע שהוא נתינת טעם למצוה שלמעלה. ה', אחר כך אמר ובכל אשר אמרת אליכם תשמרו, לא

ידענו פירושו לפי הפשט.

והנראה דהנה רוב הפוסקים פסקו מצות צריכות כוונה אפילו בדיעבד אינו יוצא בלא כוונה, ואפילו הסוברים אינן צריכות כוונה, מודו דלכתחילה בעי כוונה. והנה גם במצות י"י אשר לא תעשנה כתב מרן האר"י ז"ל דצריכות כוונה, וכתב בכתביו הקדושים כשהיה מסתפר שערות ראשו והניח הפאות והזקן, היה מכנין בגלוחו שאינו מגלח יותר כדי לקיים מצות בוראו, כי בזולת זה לא יקרא מצוה כיון שהוא רק שב ואל תעשה. והנה אם זה הוא כך במצות הנקראים לאוין במנין תרי"ג, מכל שכן באותן המנויים לעשין במנין תרי"ג והם בשב ואל תעשה, האריך יחשבו למצות עשה כגון שבייתה ממלאכה בשבת ושבייתה מעבודת השדה בשביעית, זה לא יחשב לעשייה זולת בהצטרפות העשייה הקודם לה בימים המותרים, ובעת העשייה יחשוב בלבבו היום אני עושה מלאכה זו כי עדיין לא נאסרה בגזירת הבורא, וכשיגיע יום האסור אשבות, הנה עשיית המלאכה הלזו למצוה יחשב תיכף כאלו עשה מצות עשה מעשיות בפועל ממש, ונגמרת המצוה כשיגיע יום האסור וישבות ממלאכה.

ולפי זה תמצא טוב טעם ודעת אומרו בפרשת משפטים שש שנים תזרע וכו' והשביעית תשמטנה וכו', כן תעשה לכרמך וכו', שבאופן זה עשייה יקרא לה למצות השבייתה, כאשר תעשה בששה שנים ותכנין שהיא מותרת עד הגיע השנה השביעית ותשבות, יחשב לך למצות עשה שלימה, וכן הוא אחר כך ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות, הכל כנ"ל. וזה שסיים למען ינוח שורך וכו', רצ"ל על כן אני מצוה לך עשיית המלאכה בששה ימים, שעל ידי כך אפילו מה שינוח שורך וחמורך, יחשב לך למצות עשה מעליותא. או דקאי אדלעיל שתעשה המלאכה בששת ימים ותגמור מלאכתך, ותהיה כוונתך למען ינוח בשביעי שורך וכו', והוא הנכון. ואם כן מתחלת מצות שבייתה שבת תיכף בעשיית המלאכה בששת ימים ולמצות עשה יחשב, [דהיינו שהאדם מקבל שכו גם על העבודה של ששת ימי החול, וזה כשהוא ביום השביעי אינו עושה מלאכה] ונגמרה המצות עשה זו בהגיע עת האסור, וישמור את עצמו בלא תעשה שלא יעשה כל מלאכה. וז"ש ובכל אשר אמרת אליכם תשמרו, והשמר הוא לא תעשה.

בספר בני יששכר - מאמרי חדש ניסן - מאמר ד ו'לה"ק: והנה נפשותינו הן המה חלק אלקי ממעל כמו"ש ויפח באפיו וכו', ומאן דנפח מתוכו נפח, והנה כאשר גאל הש"י את נפשותינו ממצרים [מארץ מצרים ומטומאתם] נקרא כביכול גאולה להש"י, שלא היו הנפשות שבעולם מכירין אלקותו מגודל טומאות הקליפות אשר היה אחוז בהם, ולא היתה שום אומה בעולם שיכירו אלקותו, והנה מאז צאתינו מארץ מצרים כבר ישנו עם אחד, הגם שכעת בעוה"ר העם הקדוש הזה הוא מפורד ומפורד בין העמים, עכ"ז הם מאמינים באלקותו ומוסרים נפשם על קדושת שמו, לזה נקרא גאולת מצרים כביכול גאולתו ית"ש היינו גאולת שמו, הגם שגם בגלות הזה כתיב בכל צרתם וכו', והשכינה כביכול עמנו בגלות, עכ"ז אינו דומה לגלות מצרים וכו"ל הן הדבר, והנה ישראל בגלותם כשנספרין בגאולת מצרים ושומחים על זה, הגם שהם בגלות כעת בכפלי כפליים אבל הם שמחים בגאולת אדוניהם כביכול דהיינו גאולת נפשותם (חלק אלקי) שכבר הם בני בניה של תורה וידועי שם תפארתו, וזהו שאמרו בזר שהמלאכים משבחין מאד את ישראל בסיפור זה, כי תגדל שבחם מאד בזה שהגם שהם נתונים בשביה בעצמם עכ"ז הם שמחים בפורקא דמאריהון היינו גאולת אדוניהם כביכול וכאמור, הנה זה יורה גודל אהבתם להש"י אשר תקטן בעיניהם צער גופם באשר הם מתנחמים ושומחים בזה אשר כבר נתפרסם כבוד אלקותו ית"ש ואין כאן עוד גלות כגלות מצרים כי כבר נתרבה הדעת ויודעים את ד' ואת תורתו]:

בגלות עמכם, ואם כן שכן הוא בודאי הארץ לא תמכר לצמיתות, כי צורך גבוה הוא. ועל פי זה יובן לנו ברייתא בתורת כהנים פ"ד מ"ה והארץ לא תמכר לצמיתות לחולטנית, כי גרים ותושבים אתם עמדי, דיו לעבד להיות כרבו, כשתהיה שלי הרי היא שלכם, עכ"ל. נלאו המפרשים למצוא פירוש הברייתא. ונ"ל כפשוטו שהיא הבטחה לישראל בגלות, לא יאמרו ח"ו אבדה תקותינו כי עברו עידן ועדנים והארץ הנשמה הלזו ביד עוברי רצונו. וז"ש בהבטחה תדעו עמי בני ישראל והארץ לא תמכר לצמיתות היינו לחלוטין, כי לי כל הארץ ואיך אעזבה ביד עוברי רצוני, ומה שאתם דואגים על אריכות הזמן, אל תשימו לבכם כי גרים ותושבים אתם עמדי כביכול, דיו לעבד להיות כרבו כשתהיה שלי הרי היא שלכם, רצ"ל כביכול בזמן שאני תושב בה, אתם גם כן תושבים וכביכול בזמן שאני גר, גם אתם גרים, על כן קבלו נא מאהבה ותצפו לישועה, כי דיו לעבד להיות כרבו, נ"ל: [וחיזוק לנפש היהודי בגלות תמצא

לן טעם למצוה כי לי הארץ, וגם טעם אחר טעם כי גרים ותושבים וכו'. (והנה לפי פשוטו י"ל דמצות צריכות כוונה לצאת ידי חובת המצוה, ומצוה שיש בה (טעם) מפורש, צריך לכונן גם הטעם. והנה בכאן ב' טעמים צריך לכונן שניהם, והוא גזירת מלך לכונן טעמים במצוה הלזו. אך אף על פי כן יש להתבונן אומרו ב' פעמים כ"י, היה די לשיאמר כי לי הארץ וגרים ותושבים אתם וכו'). גם ותושבי"ם אין לו ביאור, כי לפי הטעם לא יצדק רק גרי"ם. גם אומרו עמד"י לא יצדק, דהוה ליה למימר אתם ל"י. והנראה הגם דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, בא גם כן לרמז הבטחה שגם בגלות תדעו שהארץ לא תמכר לצמיתות, הגם שיד הגויים שולטין בה בעוה"ר, תדעו שהארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ, כי הדבר נוגע אלי שמשכני רק בתוכה, כי גרים ותושבים אתם עמדי, הן שאתם גרים הן שאתם תושבים הוא עמדי, בעת שאתם תושבים בארץ הקדושה גם כן אני תושב בתוכה, ובעת שאתם גרים בארץ נכריה כביכול שכירתו גם כן

ולפי זה תתבונן גם כן במקראי קדש בכאן, התחיל כי תבאו אל הארץ וכו' ושבתה הארץ וכו', תיכף תתחיל מצות עשה של השביתה ושיחשב לך למצות עשה, עשה כן שש שנים תזרע כו' תזמור ואספת כו', שבעשיות כל מלאכה ומלאכה בששת השנים, תכונן [שכעת] מותר לך בגזירות היוצר ותגמור מלאכתך, כי בשנה השביעית אסור לך הכל. וזה שכפל אחר כך ואמר שנת שבתון יהיה לארץ, רצ"ל בעשייתך באופן (הנזכר), יוחשב להויה ולעשייה השנת שבתון, הגם שהוא בשב ואל תעשה. והנה התחיל ברבים, דקידוש שמיטין תלוי בבית דין, וסיים בלשון יחיד, כי כל יחיד ויחיד מקיים תיכף התחלת המצוה בעשיית המלאכה בששה שנים באופן הנ"ל, והנה כל מה שיאסוף לצורך אכילתו ואכילת אנשי ביתו בכל הששה שנים, למצוה יחשב. וז"ש והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, אם הבעל הבית מכיון כזאת כל מה שיאסוף לצורך אכילת הרבים וירבה לאסוף, למצוה יחשב. וז"ש לכם לאכלה, כל מה שתאסוף יהיה לו קדושת השבת, וביאר תיבת לכו"ם, היינו ל"ך ולעבד"ך וכו', והבן. וכאשר תדקדק תבין הענין לאשורו בעזרי"ה.

מתורתם של צאצאי הק"י

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה (ויקרא כה, ה):

נראה עפ"י המדרש, שבת טען לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת ב"ז, השיב הקב"ה להשבת, ישראל יהיו ב"ז,

והנה אכילה נק' בשם זיווג, כי אם הלחם אשר הוא אוכל, וזהו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, שבת יה' ב"ז של ישראל עם הקודש לייחד יחודין עילאן קדישין.

(יודעי בינה מהרה"ק ר' אלעזר מלאנצוט בן רבינו)

והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי (ויקרא כה ג). יש להתבונן במקרא קודש הלזו, הגם דבא לתת לאו על חזרת שדות יבובל, עם כל זה למה

שמן משחת קודש

ברכותינו הלכניות בתוך שאר בני ישראל המברכים אתכם כאשר זכיתם לשמחת החלאקה של בניכם היקרים.

מורינו הרב משה קאהן שליט"א
רב דבית מדרשו

ולידידינו ידידי בית דינו. המשתתפים בקביעות בשיעורים בספרי רבינו בבית מדרשו, ועומדים תמיד לימין מוסדותינו

הר"ר יוסף שלום ברוין הי"ו
הר"ר שאול דוד פאנופ הי"ו
הר"ר מרדכי קרויס הי"ו
הר"ר שמעון דוב קרישכסקי הי"ו

בזכותא דרשב"י שזכיתם ביום שמחתו לצייר את דיוקנם היהודי של בניכם, שתוכו לראות הרבה נחת דקדושה מבניכם זה, ונזכר יצ"ח ברכה והצלחה ונצ"ח

וברכת מו"ט לידידינו מהמשתתפים הקבועים בשיעורים

הר"ר יוסף חיים סאקס הי"ו
לרבג מולדת הבית

המברכים

מתפללי בית המדרש משתתפי השיעור

מהנעשה בחצרות קדשינו:

הכל כמין בריכת בוץ בעומק שש מטרים, וגם הדחפורים לא הצליחו לעבוד בו, כי התחילו מיד לשקוע.

כמו"כ כמה פעמים שכמעט ונ' סיון הליכה של אנשים ברך הזה הסתיים באסון כאשר התחילו לשקוע בבוץ.

ולנוכח הסכנה הגדולה, מחמת אי ידיעה של אנשים, התחילו בע' בודה לבניית הדרך חלק מביטון היוקע על עמודים, ובניית גשר לאורך הדרך, הדבר עולה בעשרות אלפי דולרים, ועסקי המוסדות פונים אל הציבור להיות שותפים למצוה כאשר כל השנה באים יהודים, ובפרט יהודים הלנים בדי

נוב ורוצים לצאת להתפלל בצינן רבינו מתי שלכם הפצם, ובוודאי זכות התפילות יאה ללוקחים חלק בבניית השביל, וכוח רבינו ילוזם לכל צרכיהם ברחונית ובגשמיות.

העולים לדינוב:

במשך ימות השבוע עלו יהודים לדינוב, רבים מהם עשו את דרכם לרימנוב מקום מנוחתו של רבינו רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע רבו של רבינו הבני יששכר, ותי למידו של רבינו הנועם אלימלך מליזענסק, לקראת יומא דהילולא החל ביום י"ט אייר.

כמו"כ באו יהודים לפולין לה'

בכל ליל שישי בשעה 10.00 מתקיים שיעור בספר 'אגרא דכלה' בבית המדרש דינוב רחוב בלזר 17 שכונת בית ישראל. תפילת שחרית בשב"ק בשעה 10.30 - קידושא רבא במקום - בבית מדרשינו לא מדברים בשעת התפילה וקריאת התורה

הגליון יוצא לאור ע"י מוסדות 'בני יששכר' בית המדרש דינוב, רחוב בלזר 17 ירושלים
הערות אפשר לשלוח לת.ד. 5495 ירושלים או באימייל: info@moreshet.pl
המעוניינים לקבלת העלון באימייל, ישלחו בקשה לאימייל הנ"ל.